

SLOVENSKI POROČEVALEC

Smrt fašizmu —
svobodo narodu!

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE

Leto VI, št. 27

Ljubljana, sreda 23. maja 1945

Cena L 2.— oz. RM 0.70

Jugoslavija je pripravljena, da reši vprašanje Trsta na resnično demokratičen način

Beograjska „Borba“ o pravicah prebivalstva Primorske do samoodločbe

Beograd, 22. maja. (Tanjug.) »Borba« objavlja uvodnik pod gornjim naslovom, v katerem naglašajo, da gonja, ki sta jo del italijanskega in del svetovnega tiska vodila v zvezi s Trstom, še vedno ni prenehala. Reakcionarni tisk, ki potvarja nazorna dejstva na način, ki kaže njegove zadnje cilje, je storil vse, da otežkoči jugoslovanski vladi in vsem zaveznikom, da se to vprašanje uredi v popolni soglasnosti v duhu sporazuma, kakor zahtevajo interesi naroda in načela demokracije. Povarniški fašisti, ki so se obkledili v najgostvoječo demokracijo, so napisali in najkvečkrat namenoma prikrožnili stališče Jugoslavije v vprašanju Trsta. Resnično je bila Jugoslavija od prvega dne pripravljena, da to vprašanje reši na demokratičen način in v soglasju z zainteresiranimi stranikami. Jugoslovanska vlada, ki je jasno razlozila svoje stališče, j razglasila dejstva, da ne misli enostransko priključiti tega ozemlja pred mirovno konferenco, ki bo dokončno rešila vprašanje Primorske, Istre in Trsta, očitno pred morebitnim neposrednim sporazumom med Italijo in Jugoslavijo, da je Jugoslavija zato pripravljena pogajati se tudi o sedanjem položaju tega ozemlja, da bi bilo mogoče sporazumno z zavezniškimi prijatelji, ki bo zadovoljila eno in drugo in ki bo v nauprotnosti z interesi prebivalstva samega na tem ozemlju.

Ali bi bilo mogoče dobiti pravo sliko gonje, ki jo je vodil del svetovnega tiska proti Jugoslaviji, ne smemo pozabiti, da so bili italijanski fašisti, ki so prvi sprožili to vprašanje v mednarodni javnosti z namenim

strmljenjem, da na račun našega ljudstva, ki se je junaka borilo v skladu demokratičnih sil proti fašistični agresiji, rešijo svoj imperialistični plen z prve svetovne vojne. Jasno je, da Jugoslavija ne more sprejeti niti prehodne oblike režima, ki bi omogočil, da pridejo do izraza italijanski fašistični elementi. Ne gre za to, ali je Jugoslavija načelno proti temu, da se v teh krajih osnuje začasna vojska upravna oblast, temveč za to, da mora biti ta uprava takšna, da bo zagotovila izkvaljvanemu in obuboženemu ljudstvu popolno pravno in stvarno zaščito pred navalom fašističnih elementov, ki hočejo pod novimi gesli demokracije ustvariti svoje staro dobro znano praiso.

Ali bi bilo mogoče dobiti pravo sliko gonje, ki jo je vodil del svetovnega tiska proti Jugoslaviji, ne smemo pozabiti, da so bili italijanski fašisti, ki so prvi sprožili to vprašanje v mednarodni javnosti z namenim

stremjenjem, da na račun našega ljudstva, ki se je junaka borilo v skladu demokratičnih sil proti fašistični agresiji, rešijo svoj imperialistični plen z prve svetovne vojne. Jasno je, da Jugoslavija ne more sprejeti niti prehodne oblike režima, ki bi omogočil, da pridejo do izraza italijanski fašistični elementi. Ne gre za to, ali je Jugoslavija načelno proti temu, da se v teh krajih osnuje začasna vojska upravna oblast, temveč za to, da mora biti ta uprava takšna, da bo zagotovila izkvaljvanemu in obuboženemu ljudstvu popolno pravno in stvarno zaščito pred navalom fašističnih elementov, ki hočejo pod novimi gesli demokracije ustvariti svoje staro dobro znano praiso.

Ali bi bilo mogoče dobiti pravo sliko gonje, ki jo je vodil del svetovnega tiska proti Jugoslaviji, ne smemo pozabiti, da so bili italijanski fašisti, ki so prvi sprožili to vprašanje v mednarodni javnosti z namenim

Nevarna igra

Moskovska „Izvestja“ o čudnem postopanju z najpoddeljimi organizatorji Hitlerjevega režima

Moskva, 20. maja. (Tass) »Izvestja« prinašajo članek izena pod naslovom »Nevarna igra«, kjer čitamo:

»Zavezniške čete so dobile v svoje roke številno skupino najpoddeljih in najvevarnejših organizatorjev Hitlerjevega režima, ki jim pripada največja odgovornost za zločine v Nemčiji in v drugih deželah. Nekateri med njimi se niso utegnili poskriti, drugi pa so se radevoljno predali zavezniškemu ujetništvu. Toda ujetništvo se je izpreverilo zanje v najudobnejši hotel. Novinarji, ki jih žele intervjuvati, jih naravnost oblegajo. Fotografije jih kažejo zbrane za pogrbenimi mizami. Ugodnosti, ki jih uživajo, gredo tako daleč, da se je celotna skupina ujetnikov odločila igrati vlogo nekakšne nemške vlade, ki izvršuje odgovorne funkcije.

Ta presenetljivi položaj je tolikanj razburil poštene duhove, da se že te dni množijo v vsem svetovnem tisku najodločnejši ugovori. Na zahteve ogorčenih glasov se je pojavilo nekaj opravičil in zagovorov; toda vsi so izgubljivi, dvoumni ali protislovni. Herman Göring je bil javno priznan vojni zločinec in njegovo ime je bilo na seznamu te gospode navedeno neposredno za Hitlerjem. Angličkim in ameriškim novinarjem je bilo najstrožje zabranjeno intervjuvati vojne zločince. Vse to pa ni niti najmanj motilo številnih časopisov, da ne bi objavili pogovora v glasovni Hitlerjevi zločincem. »Vlada« admiral Dönitz se je pridobila zopet pravi dostop k radijski postaji. General Clay, Eisenhowerov pribočnik za vodstvo civilnih zadev, je izjavil, da veljata Dönitz in Göring za »vojna zločince« in da bodo nemški vojni zločinci plačali svoje zločine s svojim življenjem, svojo svobodo, svojim potom in krvi, toda istega dne je velik glavni stan Eisenhowera izjavil, da so Dönitz in njegove sokrivce zavezniški začasnoro porabili za nekatere upravne posle v zasedeni Nemčiji. Eisenhower je odpoval v London, da bi se porazgovoril s Churchillom in Montgomeryem o Dönitzovem primeru. Hkrati je bilo izjavljeno v občinski zbornici, da se Dönitzova krivda raziskuje. Kako se torej pripravljajo kazni Hitlerjevim zločincem? Objavljen je uradni nalog, ki določa, da se v skladu z dogovorom v Ženevi mora z njimi ravnati kakor z ujetniki. Ni znano, ali ta nalog zadeva tudi Dönitza, toda dopisniki agencije Reuter dostavljajo, da bodo nekateri ujetniki visoke stopnje morda uživali boljše pogoje, da se bo na ta način doseglo pri njih zaželeno moralno razpoloženje.

»Pri takem dvoumnem postopanju zavezniških vojaški oblasti ni torej nič čudnega, da nekateri listi boječo poročajo, da začnajo gledati v Angliji na vprašanje o kaznovanju nemških vojnih krivcev s skespo. »Bojazen, da bi glavni nemški vojni zločinci utekli iz mreže, kakor se je zgodilo po prvi svetovni vojni, je povsem upravičena, piše »Daily Mail«. Toda že takrat so lahko ubežali edino s pomočjo »dobrotnikov«, ki so hoteli v interesu svojih političnih ciljev pustiti v Evropi kralj nemškega imperijalizma. V dobi, ko bi njihovo okuženje moglo delovati v drugi smeri, so tudi Rusi s temi politiki računali: po preteku 25 let so se morali sami zavarovati pred takim okuženjem.

Tudi danes je slišati podobna opozorila. »News Chronicle« javlja, da je 16. maja prvi angleški minister podal izjavo, v kateri zagotavlja med drugim: »Mi se nimamo namena preobremenjevati s težavami uprave v Nemčiji.« »Daily Herald« piše: »Najtemnejša stran te izjave, ki potrjuje vso obzirnost do Dönitza in njegovih sokrivcev, je v tem, da zapadni zavezniški predlagajo nekakšno Quislingovo vlado v Nemčiji.« Z druge strani oceana izjavlja newyorški list »Herald Tribune«: »Zavezniški so že prestali prevelike in pretežke izkušnje z vsakovrstnimi Franki, Petaini, Lavalii in Darlanii, ki so se vdajali zaveznikom s grožnjami odkritja raznih spletk in možnosti »nemirov«, da bi lahko spili v preočitno Dönitzovo past. Zavezniški morejo upravljati Nemčijo brez vsake pomoči Dönitza, Schwerina, Krosigka in poraženih generalov, ki so se brez nje prelevili iz nacistov v posebne »posredniške strokovnjake«. List vprašuje v resnem tonu: »Zakaj torej Dönitz in njegovi

sokrivci še niso pod ključem?« To vprašanje ponavljajo vsi, ki čutijo količina odgovornosti pred bodočnostjo. Toda hkrati se oglašajo tudi tisti »bistrovidni realisti, ki so bili vedno naklonjeni vsakršnemu popuščanju nasproti Hitlerju. Neki newyorški dopisnik lista »Times« mirno duše označuje dvoumno igro z Dönitzem kot »izraz velike modrosti in previdnosti«, ko prinaša v isti številki predlog, naj se ves nemški glavni štab preseli na kak neobjuden otok. »Dönitzov primer« postaja nevarena politična igra, ki zbuja bojazen v vseh deželah. Upravičeno se danes vprašujemo: Kdo med zmagovalci in premaganci je pravi ujetnik? Za zmagovalce narode je to pač malo razveseljivo darilo.«

Odpust nemških ujetnikov

London, 22. maja. (Reuter). Danes so objavili, da je general Eisenhower dovolil odpust nekaterih nemških vojnih ujetnikov in razoroženih nemških sil, kakor tudi nekaterih nemških ječnik. Moške skupine, ki so dobile to prednost, sestavljajo poljedelski delavci, tularji, prometni delavci in drugo osebo, ki je takoj potrebno za poljedelstvo in nekatere živilske industrije.

Ali pride Schleswig pod mandat Danske?

Kodanj, 22. maja. (Reuter). Danska službena izjava, da ne mislijo na nobeno revizijo južne meje Danske, je povzročilo veliko zaskrbljenost med Danci in lužnem Schleswigu. Danska delegacija iz Flensburga bo odšla v prihodnjih dneh v Kodanj, da razpravlja o vprašanju priključitve teh starih danskih predelov Danskim in osvoboditvi drugih danskih prebivalcev iz nemške vojne službe. Izjavljajo, da je zelo razširjena želja Nemcev, da postane njihova pokrajina dansko sprotetktoratno ali mandatno področje.

Prva občinska seja v Berlinu

Moskva, 21. maja. (Tass). V zadnjih dneh so se vršili v Berlinu sestanki različnih družbenih skupin, ki so volili kandidate za novo berlinske občinske moče. Ing. arh. dr. Arthur Werner, ki ga je pod Hitlerjevim režimom zasedoval Gestapo, je bil imenovan za vrhovnega župana Berlina; Karl Maren, antifašistični organizator in borec, za njegovega prvega pribočnika; dr. Andreas Hermes, strokovnjak v vprašanju poljedelstva in prehrane, pa za drugega pribočnika in ravnatelja v oddelku za prehrano. Po atentatu na Hitlerja je bil Hermes aretiran in obsojen na smrt. Prihod Rdeče armade mu je rešil življenje. Na prvi seji občinskih moč je bil vseh vrst nad 4000 oseb, med njimi župani vseh berlinskih okrajev, občinski svetovalec, najvidnejši predstavnik umetnosti in znanosti. Sredi dvorane je visel velik napis: »Antifašistična zveza je jamstvo za prerod nemškega naroda.« Generalni polkovnik Berzarin, vojaški poveljnik mesta, vrhovni župan dr. Werner in drugi občinski moče so sedeli za sejno mizo. V posvrednem nagovoru je dr. Werner dejal: »Vojna je končana. Trdi glas sodnika je politični na sodbo vse, ki so dolga leta vodili Nemčijo. Za osvobodjenje izpod Hitlerjevega jarma tiranije smo dolžni vso zahvalo Rdeči armadi ter armadam Anglije in Amerike.« Nato je dr. Werner naštel vse ukrepe, ki so bili izvedeni v kratkem času po osvoboditvi. Sejo je zaključil berlinski svetovalec generalni polkovnik Berzarin z dolgim govorom poslušalstvu, ki ga je nešteto krat prekinilo z burnim piskanjem.

London, 22. maja. »Pravda« poroča, da je na ukaz sovjetskega poveljnika vse sposobno prebivalstvo v Berlinu mobilizirano za čiščenje ruševin v mestu.

Henriot v Parizu

Paris, 21. maja. Bivši francoski ministriški predsednik in vodja radikalno-socialistične stranke, Eduard Henriot, se je danes popolnoma na povratku iz Moskve, kamor je odšel, potem ko ga je Rdeča armada osvobodila iz nemškega ujetništva, končno vrnil v Pariz.

Kongres poljskih kmetov

Ostra obsedba reakcionarjev, ki revarirajo proti začasni poljski vladi

Varšava, 22. maja. Dne 21. maja se je bil po dvodnevnem delu zaključen prvi kongres poljskih kmetov, ki so ga organizirali voditelji kmečke stranke (Stromotwo ludowe). Kongresu je prisostvovalo 1500 kmečkih delegatov obeh spolov, ki so prišli iz vseh krajev nanovo prebujene Poljske in številni predstavniki poljskih demokratičnih strank, sindikatov in mladinskih organizacij. Na prvi seji kongresa je podpredsednik Gomolka pozdravil delegate v imenu narodnega sveta Poljske in v imenu vlade ter je poudaril ogromno važnost tako pomembnega dogodka, kakor je prvi kmečki kongres v življenju demokratske Poljske. Podpredsednik je podrobno razčlenil položaj, ki je nastal z zmagovalnim koncem vojne, in je naštel najne nalogo, ki čakajo državo. »Hitlerjevska Nemčija«, je dejal Gomolka, »je padla pod udarec zavezniških čet, predvsem junške Rdeče armade, na kateri je sloneła vsa teža vojne. Ko je govornik omenil Rdečo armado in maršala Stašina, se je razleglo po dvorani grozno občevanje. Obravnavajoč vprašanja izgradnje v miru je Gomolka poudaril, da je sedaj glavna naloga, ozdraviti čim prej težke rane, ki so jih zadali nemški barbari med svojo dolgo zasedbo Poljske. Dvig uničenega gospodarstva, obnova Varšave, splošni gospodarski razvoj države — so glavne naloge. Ustvaritev velike in močne, svobodne in demokratične Poljske, zagotovitev njene razvoja in varnosti, je dejal Gomolka, zahteva naporov vsega naroda. »To resnično«, je nadaljeval, »so spoznali ustvarjalci in graditelji nove Poljske, stranke vladne koalicije, ki tvorijo hrbtno demokratsko fronto na Poljskem. Proti demokratski Poljski se je postavila samo klica, ki je vladajočemu narodu pred septembrom 1939. in je bila odgovorna za nesrečo. Proti demokratski Poljski in nje ni začasni vlad; so nastopili samo poljski reakcionarji, ki so jima napovedali vojno zaradi svojih lastnih sebičnih koristi. Reakcija se ni ustrašila v svojem boju najbolj gnilih in nizkih metod tja do zahrbitnih umorov častnikov poljske vojske. V svoji želji, da se polasti oblasti, se ne ustavlja pred nobenim zločinom ali izjavo. Varšava v razvalinah — to ni samo nemško delo, ampak tudi delo poljske reakcije. Varšavska vetaja je imela političen in vojaški cilj. In prav kakor poljska reakcija ni odpravila pred tem, da spremeni prestolnico v kup razvalin, bi sedaj če bi imela moč brez pomisleka, samo zaradi urenjenja svojih ciljev, izpremenila vso Poljsko v pepel. Reakcionarji dobro vedo, da jih večina poljskega ljudstva sovraži in da je začasna vlada utrlila položaj v državi, da bi pa izpodkopal ljudsko zupanje v idejo demokratske Poljske razširjajo reakcionarji vse mogoče laži in obkroževanja o začasni vladi.«

Gomolka je podrobno poročal o naporih reakcije, da bi preprečili agrarno reformo na Poljskem. Poudaril je zgodovinsko važnost sovjetske poljske pogodbe o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju, ki jo je poljsko ljudstvo sprejelo z ogromnim zadovoljstvom. »Kaj hoče reakcija na klica?« je vprašal. »Čaka na tretjo vojno, to pot pa odo pričakovanja poljske reakcije popolnoma prazna. Poljski narod bo zavzel vse, ki hočejo kalit odnese s Sovjetsko zvezo ali povzročiti državljansko vojno. Ni ni ukoli ne bo prostora v Poljski za močnice a

politične spetkarje.« Gomolka je zaključil: »Začasna vlada je sprejela Sklepe krmiske konference in jih želi pošteno urediti, da se doseže popolno združanje poljskega ljudstva, da se udrži enotnost vseh zavezniških narodov in ustvari trajen mir, ki bo stedi zmagi v vojni in ki ga je vse človeštvo tako želelo. Ne strinjamo pa se s tem, da bi odločili o Poljski brez njene seme. Mislimo, da se bodo odločile krmiske konference, ki se tičejo Poljske, v redu ureditve, v skladu z njihovo vsebino in idejo.«

Po govoru podpredsednika so kongres pozdravili: v imenu Poljske vojske general Spychalsky, namestnik vrhovnega poveljnika poljske vojske, predstavnik poljske socialistične stranke, poljske delavske in demokratske stranke, predstavnik varšavskega prebivalstva, tankovskega zbora poljske vojske, mladinskih organizacij itd.

Nato so delegati razpravljali o programu stranke (Stromotwo ludowe) glede vloge kmetov v demokratski Poljski, ki naj jo igra Kmečka zveza za vzajemno pomoč v gradnji nove Poljske in o nalogah organizacije kmečke mladine »Wielki pri obnovi domovine.

V poročilu o programu stranke Stromotwo ludowe je glavni tajnik stranke Kozicki opozoril, da so predvojni kmečki programi ostali na papirju in se niso mogli izvesti. Reakcionarne poljske vlade niso hotele dati kmetom zemlje in izobrazbe. Samo v demokratski državi, ki jo vodi Narodni svet Poljske in začasna vlada, je postalo možno uresničenje stremljenj in zahtev poljskih kmetov. Ena izmed najvažnejših točk programa stranke Stromotwo ludowe — agrarna reforma — se je že izvedla. Siromašni in srednji kmetje, ki niso imeli zemlje, so jo dobili in začeli obdelovati. Izzvalni trk in blazno blatenje poljske reakcije so propadli. Naloga stranke Stromotwo ludowe temelji na širokem sodelovanju z demokratskim taborom Poljske. »Nato je Kozicki razložil zunanji politični program stranke. Rekel je, da si stranka postavlja za nalogo zagotovitev miru in neodvisnosti Poljske, dvic njene mednarodnega ugleda, jačanje solidarnosti slovenskih narodov, ki jih vodi velika Sovjetska zveza, utrditev bratstva v orožju med Rdečo armado in poljsko vojsko, ki je bilo sklenjeno v boju za svobodo Poljske in drugih osvobodilnih narodov, podpiranje vseh narodov in držav, ki bodo po tej vojni in v bodočnosti odločno pobijale vse spletke fašizma in reakcije. Govorec o narodni obrambi, je Kozicki dejal, da je stranka za popolno demokracizacijo poljske armade. Nato je razložil poglede stranke na gospodarske probleme in potrebe poljskega podeželja. »Program stranke«, je rekel, »je taka agrarna reforma, ki temelji na individualnem kmetu in pomaga dviciti življenjski standard poljskih kmetov.« Končno je Kozicki govoril o izbrazbi in zaščiti zdravja na kmetih.

Po debati so delegati soglasno sprejeli resolucijo o političnih in gospodarskih vprašanjih. V imenu poljskih kmetov je kongres izrazil popolno zaupanje in podporo začasni vladi in Narodnemu svetu Poljske v notranji in zunanji politiki. Izrazil je svojo hvaležnost Rdeči armadi in voditelju maršalu Stašinu za osvoboditev Poljske. Ožigonal je kazivalno delo,

Delavnost začasne vlade na Poljskem

Moskva, 21. maja. (Reuter) V zvezi s poljsko začasno vlado v Varšavi, piše nekaj sovjetska revija: »Vojaški in delovni razredi, vsi politiki, ki v resnici želijo mir v Evropi, in ki razumejo vlogo Poljske, morajo priznati nezgodno dejstvo stalnega naraščanja oblasti in moči začasne poljske vlade. Prejšnja podpora, dana skupini nazadnjaških beguncev, postaja vedno bolj razdiralna za stvar naravnega razvoja in mirnih odnosov v Evropi.«

Revija dalje navaja tri področja izpopolnitve dela poljske začasne vlade: 1. Zemljiška reforma z ozirom na tri milijone hektarjev, odvzetih veleposelstnikom, in 90 odstotkov rodne zemlje je že posejano. 2. Večina industrijskih podjetij je začelo z delom, vključitvi vse tekstilne tovarne; več kot 60 odstotkov predvojni delovnih moči zdaj spet dela v industriji. 3. Nevarnost inflacije je izločena in obstoja en sam denarni sistem za vso Poljsko.

Benomijeva vlada v krizi

London, 21. maja. (Reuter) Milanski sestanek članov italijanske vlade s predstavnikih raznih strank bo privedel, kakor se zdi, politično krizo v Italiji do vrhunca. Voditelji socialistične in komunistične stranke so zahtevali rekonstrukcijo vlade v skladu z javnim mnenjem nedavno osvobojene Italijanskega severa. Voditelj komunistične stranke Palmiro Togliatti je dejal: »Ustavodajno skupščino je treba sklicati čimprej. Pietro Nenni, voditelj socialistične stranke, je rekel: »Stranke v Rimu morajo računati za vojno množico na severu, ki si žele vlado, katera bo izraz narodno-osvobodilnega odhoda ter Italijanskih borečih se sil.«

Tiso ujet

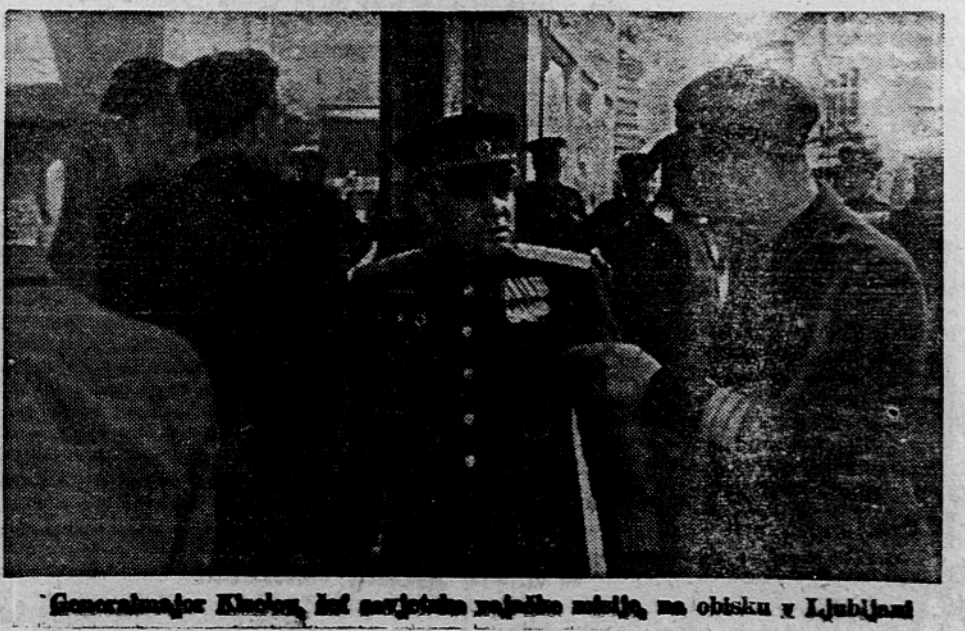
London, 22. maja. Med poslednjimi vojnimi zločinci in quislingovci, ki so padli v zavezniške roke, je tudi Werner Best, bivši nemški polnomočec na Dansko. Poleg tega je bil ujet bivši šef nemške protizavezniške propagande, Ameriške čete so v Avstriji ujete slovaškega quislingškega predsednika Tiso. Skupno s njim so bili ujeti naslednji člani njegove vlade: finančni, kmetijski in prosvetni minister ter nemški poslanik v Bratislavi.

Odkritje fašističnega arhiva v Oslu

Stockholm, 22. maja. (Tass). »Stockholms Tidningen« je poročal iz Osla, da so pri preiskavi prostorov quislingške stranke »Narodna enotnost« našli papirje v približni vrednosti 50 milijonov norveških kron. Našli so tudi seznam članov stranke »Narodna enotnost« na Norveškem in v inozemstvu. (Be)

Francosko sodelovanje v vojni proti Japonski

Washington, 22. maja. (Reuter). Bidault je izjavil, da bo Francija dala skrajne moči v borbi proti Japonski. »Francoske kopne sile kakor tudi pomorske enote so pripravljene, da sodelujejo pri sedanjih in bodočih operacijah pod zavezniškimi vrhovnim poveljstvom.«

Generalmajor Eberhard, bivši nemški vojni poveljnik, na obisku v Ljubljani

Uvrstimo se med borce fronte dela!

Iz govora ministra Fajfarja na delavskem zborovanju na Taboru

Tovariši in tovarišice! Danes manifestiramo na tem mestu zbrani delavci in nameščenci našega glavnega mesta za tisoč veliko stvar, stvar, ki se nam jo je posredno skovati v najtežjih dneh, našo narodno enotnost, enotnost delavnega ljudstva Slovenije, enotnost delovnega ljudstva vse Jugoslavije. Zavedno slovensko delavstvo je imelo svoje strokovne organizacije že dolga desetletja. Te strokovne organizacije so šle v borbo na eni strani za izboljšanje materialnega položaja delavstva, na drugi strani pa tudi za njegovo demokratične pravice. Vendar so pretežila dolga desetletja, petdeset let in še več, predno je delavstvo moglo nastopiti enotno, združeno. Porazdeljeni smo bili po raznih ideoloških smernicah, porazdeljeni tudi po raznih starih čevoških predsodkih, porazdeljeni zato, ker je na delavstvo še vedno imela vpliv reakcionarne protiljudske politike, ki je imela največji interes na tem, največje koristi prav od razcepjenosti delavskega gibanja. Vsa ta dolga leta so najboljši naši tovariši, najboljši delavci, najboljši nameščenci stremeli po tem, da bi odpravili vse nepotrebne razlike, ki so delavstvo med seboj razdruževale in njegovo udarno moč slabile. Take poskuse smo videli že pred svetovno vojno. Takih poskusov je bilo mnogo več še po svetovni vojni, ko smo delavci že imeli svoj

veliki vzor, pravo delavsko solidarnost v bratski Sovjetski zvezi.

Po svetovni vojni je začelo postajati delavsko gibanje udarno in je bilo najmočnejša opora demokracije. Sovražniki delavstva in demokracije so se vrgli z vso silo prav na delavstvo, na njegovo politične, ekonomske in strokovne organizacije. Če prve dni stare Jugoslavije je bila razpuščena avantgarda delavskega gibanja — Komunistična stranka. Naši sovražniki so se varali, misleč da so s tem, ko so potisnili avantgardo delavstva v ilegalno, uničili delavski borbni duh. Povzročili so le, da se je skozi vsa dolga leta stare reakcionarne Jugoslavije

v trdem ilegalnem delu, v ječah in trpljenju porajala najbolj udarna sila delavskega razreda, ki je v odločilnem trenutku povežala in združila med seboj vse narodne sile in jih povedla v borbo, v kateri smo danes zmagali.

Za političnimi organizacijami delavstva so prišle na vrsto delavske kulturne in strokovne organizacije. Tovariši, med vami vidim mnogo starih borcev iz delavskih strokovnih in kulturnih organizacij. Vsi se dobro spominjamo, s kakšnimi težavami smo se morali v stari Jugoslaviji boriti za najosnovnejše pravice človeka. In kako strahotno je bil napor reakcije, da nam te naše najosnovnejše človeške pravice uniči. Ko je reakcija začela hoditi svojo novo pot, svojo najbolj desno pot, ko je začel v stari Jugoslaviji divjati glavo fašizem, režimi Korošca, Stojadinoviča, Cvetkoviča in Kreška, takrat se je zopet vrgla na tisto, kar je smatrala, da ji je najbolj na poti, na svobodne strokovne organizacije in jih razpustila. Onemogočila je delo tistim organizacijam, ki jih iz nekaterih razlogov še ni upala razpustiti in ustanovila fašistične strokovne sindikate, s katerimi je hotela zaslužiti delavstvo v vplivom svojih vodij. Tovariši, zakonitost vsake borbe, tudi zakonitost naše delavske borbe je bila ta, da nas nobeno nasilje ni omajalo, ni razbilo, ampak utrjevalo. Prav zato je bilo delovno ljudstvo Slovenije in Jugoslavije v odločilnem trenutku zadostno trdno, zadosti borbena, zadosti pozitivnovalno za prevzem zgodovinske vloge, kakršna mu je bila dodeljena v zgodovini našega naroda.

Prišla je doba propada stare, trhle, reakcionarne jugoslovanske države, katero so pripravljali tisti, ki so se v stari Jugoslaviji proglasili za od Boga dane voditelje in maziljene narodne voditelje Jugoslavije. Ti so pripravili razbitje in razkroj Jugoslavije s tem, da so jo usuznjevali fašizmu s tem, da so povzročili popolno gnilobo v naši državni upravi, popolno gnilobo v vojski in tako omogočili fašizmu, da je lahko v enem tednu podrl staro jugoslovansko državo. Delavstvo se je zavedalo, ko se je začela druga svetovna vojna, da prihajajo za nas odločilni dnevi, da prihajajo tudi

za delovno ljudstvo vseh dežel odločilni trenutki, ko bo moralo nastopiti in uveljaviti svoje volje.

Tudi naše delavstvo se je dobro zavedalo, da je nastopil z aprilom 1941. leta čas, ko ni na tehnično položeno samo delo naših prednikov, ko ni na tehnično položeno samo politična usoda naših narodov. Zavedali smo se, da sedaj prihaja odločilni čas tudi za naše delovno ljudstvo, da prihaja sedaj doba, ko se bo treba boriti ali pa nečastno umreti. Odgovorili so vsi, ki so se nekaj proglasili za državotvorne, za narodne voditelje, nas sramotno izdali in stopili v okupatorjevo službo ali zbežali v varno zavetje. Leta 1941. je nastopil tisti trenutek, ki ga je videl naš proletarski pisatelj Ivan Cankar, ko je dejal: »Na Tvojih plečih, plečih delavca-proletarca sloni usoda naroda, naroda-proletarca«. In njegove prerokse besede so se izpolnile.

V tej borbi je na slovenskem delovnem ljudstvu ležala odgovornost za usodo celega našega naroda.

Tovariši in tovarišice, danes po štirih letih trde borbe smo lahko ponosni, da smo naloge, ki jo je usoda v tisočletni zgodovini slovenskega naroda naložila prav nam delavcem, delovnemu ljudstvu, častno izpolnili. Delovno ljudstvo je moglo to svojo zgodovinsko nalogo izpolniti zato, ker je spoznalo, da je treba enotnosti v vrstah slovenskega proletariata in ker je v času, ko je nase prevzemalo to zgodovinsko nalogo, duh enotnosti v delovnih vrstah že tako prevladoval, da smo res lahko kot en mož šli v borbo. Drug razlog, da smo lahko svojo zgodovinsko nalogo izpolnili, je bil ta, da je delovno ljudstvo Slovenije in cele Jugoslavije vodila Komunistična stranka, ki je povežala vse poštene, demokratične Slovence in jih za ceno lastnih najtežjih žrtev vodila skozi to dolgo dobo. Nisem komunist, vendar mislim, da je moja dolžnost, v imenu vsa delavcev izreči zahvalo tovarišem komunistom.

Brez vodstva, kakršnega so imeli naš narodi in kakršno je izšlo prav iz vrst delovnega ljudstva, ne bi bilo nove Jugoslavije, brez takšnega vodstva slovenski narod ne bi postal sam svoj gospodar,

brez takšnega vodstva dragi tovariši bi bili naši narodi danes samo še ostanki pokopanega, samo še nagrobnik, ki bi pričal, kje so naši narodi nekod živeeli. In mi delavci smo lahko ponosni in veseli, da smo pod tako odličnim vodstvom svojo razredno in narodno dolžnost naloge častno izvršili. V štiriletni osvobodilni borbi se je poleg drugih pridobitev trdno izkovala enotnost vsega delovnega ljudstva Slovenije in Jugoslavije.

Naš vzgled, naš napor, naše strahotne težke žrtve so prinesle še drugo veliko enotnost, ki je nikdar do sedaj še ni bilo, enotnost našega naroda, enotnost prej med seboj tako strahotno razklanega slovenskega naroda, ki je bil prav zaradi te svoje razklanosti dejansko obsojen na smrt. Okoli našega delavskega jedra se je zbral ves slovenski narod in se združil v enotno gibanje. Skoval je svojo Osvobodilno fronto, ki je dejansko simbol popolne enotnosti vseh Slovencev. Okrog naše delavske enotnosti se ni skovala samo enotnost slovenskega naroda, ampak se je skovala tudi enotnost in bratstvo vseh narodov Jugoslavije.

Jugoslovanski narodi so bili za dobe stare Jugoslavije med seboj tako razprti, da je jugoslovanska država morala razpasti. Toda ko je prišel okupator in postavil na vlado fašiste Pavlečiča, Nediča, Rupnika in druge, je med jugoslovanskimi narodi nastal skoraj nepremostljiv razkol in sovražstvo. Toda naše delavstvo pod vodstvom Komunistične stranke je dvignilo nad te strahote, nad tem sovražstvom zastavo bratstva in ljubezni.

Poleg velikih pridobitev, ki smo jih izvojevali na političnem polju, so še mnoge druge. Omenim naj samo geslo, s katerim smo se bojevali za pravo ljudsko demokracijo, v kateri je dejansko nastel in izvrševalec vse narodne oblasti postal narod sam, ljudstvo samo.

Se eno, prav za prav najvažnejšo pridobitev naše borbe moram omeniti. To je naša Jugoslovanska armada. Leta 1941., ko je našo domovino zasedel okupator s strahotno močjo, ko je kazalo, da bo naš narod v nekaj letih popolnoma izginil z naše zemlje, takrat so nastali prvi partizanski oddelki, prvi partizanski odredi, ki so se rekrutirali iz naših delavskih revirjev. Začetek, jedro naše vojske smo bili zopet delavci. Iz teh majhnih začetkov, ko smo bili brez orožja in smo imeli opraviti z večkratno premočjo sovražnika, delavska srca niso izgubila poguma. Prijeli smo za puške in šli v borbo.

Iz majhnih začetkov smo ustvarili v teku štirih let Narodno osvobodilno vojsko, ustvarili smo Jugoslovansko armado, ki šteje danes milijon najbolj oboroženih junakov.

Naša najlepša pridobitev, ki smo jo dobili v tej vojni, je tudi naš mednarodni ugled. Stara Jugoslavija je bila po svetu znana edino po tem, da v njej vlada korupcija, da je država nekje na Balkanu. Če greste danes kamor koli po svetu, povsod najdete ljudi, najdete množice, ki vedo, kaj smo Jugoslovani in Slovenci v tej vojni doprinesli. Naš narod, vsi naši jugoslovanski narodi so si s svojo borbo priborili v svetu tako častno mesto, kakršnega razen Sovjetske zveze nima nobena druga država.

Poleg tega, da smo bili priznani od zavetnikov, smo si v teh težkih letih borbe pridobili svojega največjega, najdražjega zaveznika — bratsko Sovjetsko zvezo. Že pred vojno smo gledali delavci na vzhou, kjer je delovno ljudstvo kovalo svojo usodo. Gledali smo tja z upanjem, da bo od tam nekod vžilo sence svobode tlačnemu človečanstvu. Nismo ostali samo pri tem.

Ko je prišel naš čas, smo šli v borbo z orožjem in v tej težki borbi postali vredni zaupanja našega velikega brata na vzhou.

Postali smo vredni največje ljubezni, katera — lahko rečem, dragi tovariši — je neomajna.

Za Trst naj živi Trst v federativni Jugoslaviji!

KULTURNI PREGLED

Koncert I. proletarske divizije in Invalidskega pevskega zbora

Med partizanskimi enotami na vsem jugoslovanskem ozemlju so se že takoj v začetku njihovega nastajanja začeli ustanovljati pevski zbori kot izraz potrebe, kot sredstvo, s katerim so jugoslovanski borci glasovno oblikovali svoja silna doživlja. Sploščka so bili ti zbori še bolj priljubljeni in raztreseni po posameznih enotah brez kakšnega posebnega sistema. Čim višje pa se je vzpenjala organizacija naše vojske, tem večja je bila potreba načrtnjeje organizacije kulturnega dela med našimi partizani. Izredno razumevanje vrhovnega vodstva za te potrebe je omogočilo, da so se poleg ostalih kulturnih področij (izdajanje brigadnih listov, pesniških zbirki, linorezov itd.) mogli organizirati tudi centralni pevski zbori, ki so začeli s sistematičnim delom in so v svojem dosedanjem razvoju dosegli tudi izredno visoko stopnjo, ki je tem bolj potrebna priznanja in spoštovanja, če pomislimo, da se je vse njihovo delo vršilo v izredno težkih okoliščinah.

Nazorno sta nam prikazala svoje dozečke v pretečih dneh dva naša vojska zbor: pevski zbor kulturno-prosvetne ekipe I. proletarske divizije in Invalidski pevski zbor Glavnega štaba Slovenije, ki sta oba sestavljena iz starih borcev vseh let velike narodno-osvobodilne borbe. Značilna je obema ena skupnost: interpretacija pevcev je izraz resničnega doživlja.

Slikar Ferdo Vesel

prvi častni član Slovenskega umetniškega kluba

Ob 84-letnici najstarejšega slovenskega mojstra Ferda Vesela, so se na njegovem domu na gradu Grunlovm zbrali zastopniki slovenske kulture: načelnik oddelka za umetnost pri min. prosvete tov. Mile Klopčič, zastopnik IOOF tov. Edo Thurnher, tov. France Mihelič Dora, Klemenčič, Čoro Škodlar, Boris Kalin, Miško Kranjec in Ciril Kosmač. Po dolgih letih odsotnosti je prišla na očetov dom tudi slikarjeva ljubljenska hčerka, partizanka Nada.

V imenu narodne vlade Slovenije je pozdravil slikarja načelnik oddelka za umetnost pri ministru prosvete tovariš Mile Klopčič. Poudaril je, da je Ferdo Vesel človek, ki je vse tri svoje otroke imel pri partizanih. Življenje svoje najmlajše hčerke je žrtvoval za svobodo slovenskega naroda. Pozdravil ga je kot nestorja slovenskih slikarjev, kot moža, ki je vse skozi dosledno hodil napredna pota in se nikoli ni klanjal, ne vdnjati nikomur. Zaželel mu je, da bi kot učitelj in vzgled vsemu mlademu rodu še dolgo ostal med nami. V imenu IOOF je umetnika pozdravil tovariš Edo Thurnher. Izrazil je priznanje umetniku-borcu, ki je zvesto stal z Osvobodilno fronto tudi v času, ko so ga hodili domobranci poniževati na njegov lastni dom. Nato je predsednik Slovenskega umetniškega kluba, združenja, ki združuje slovenske likovne umetnike, književnike, glasbenike in igralce-partizane, tovariš Božidar Jakac sporočil slikarju Veselu, da ga je Slovenski umetniški klub kot prvega izvolil za svojega častnega člana. Slikar Ferdo Vesel se je ginjen zahvalil in izrazil svoje veselje, da more biti član takega umetniškega združenja, kakršno je Slovenski umetniški klub, ki je v teku narodno osvobodilnega gibanja nastal v najtežjih okoliščinah na osvobodjenem slovenskem ozemlju.

V tem dolgem razdobju druge svetovne vojne se je ustvarila poleg enotnosti delovnega ljudstva, poleg enotnosti narodov Jugoslavije tudi enotnost vseh slovanskih narodov. In ta enotnost vseh Slovanov pod vodstvom Sovjetske zveze je najboljšje poročilo, da bo naša svoboda trajna in da ni nobene sile na svetu, ki bi nas mogla še zaslužiti in nam vzeti naše pravice.

Tovariši in tovarišice, prišli smo šele na pol poti. Vojaško bojevanje je sicer končano, nastopa pa druga faza naše borbe — obnova naše domovine. Zaman bi bile tisočere žrtve, ki jih je delovno ljudstvo žrtvovalo na oltar svoje domovine, zastoj bi bili strahotni napori, ki so jih naši partizani doprinesli, če sedaj mi delavci in kmetje ne bi znali sadov teh žrtev obraniti, če ne bi znali izgraditi tega, kar so naši junaki v borbi priborili. Sedaj začena fronta dela.

Delovno ljudstvo je odgovorno, da bodo v resnici njegove pridobitve ohranjene, da bo naša tako težko kupljena svoboda dejansko postala popolna in dokončna svoboda.

Naši partizani so pregnali sovražnika z naše zemlje, pregnali so oborožene tople Hitlerja, Mussolinija, Rupnika in drugih. Delavci in vsi pošteni ljudje vedo, da sovražnik še živi med nami, ne več s puško, ne več z bombo, ne več v mučnicah na policiji, ampak prikrito poskušal sadove naše borbe onemogočiti in škodovati na polju narodnega gospodarstva. Sovražnik bo skušal škodovati obnovi, utrjevanju svobode s tem, da bo sabotiral našo industrijo, naše gospodarstvo. Naloga delavcev v tovarnah, v rudnikih, na železnicah in na poljih je, da sovražnika onemogočimo in uničimo. Delavno ljudstvo, naj se zaveda, da je ono danes tista armada, ki bo nadaljevala to, kar je naša jugoslovanska vojska priborila.

Od delovnega ljudstva je odvisno, kako bo izgrajeno naše svobodno zaledje. Vojska je svojo nalogo častno izvršila, nas pa čakajo še težke naloge. Naša prva misel naj bo, da s svojim delom izgradimo svojo svobodo in utrdimo narodno oblast. To je sedaj največja, najtežja in najodgovornejša naloga delovnega ljudstva in prepričan sem, da se bo prav tako in še bolj izkazalo v borbi dela kakor se je izkazalo v oboroženi borbi. Zaradi tega, da svoje delovne sile organizirano povedemo v borbo, zaradi tega ustanovljamo svobodne

SLOVENSKI UMETNIŠKI KLUB

PRIREJA 23. MAJA 1945
V OPERNEM GLEDALIŠČU

KONCERT mojstrov umetnikov Sovjetske Ukrajine

NASTOPAJO:

Marija Litvinjenko - Volgemut

Ivan Patoržinski
Konstantin Laptev
Nina Gončarenko
Aleksander Berdovski

Jurij Šumski
Antonina Vasiljeva
Leokadija Masienikova
Mihail Jaskovič

Režiser programa: Boris Željkov

Začetek točno ob 8. uri zvečer

Vstopnice se prodajajo v opernem gledališču od pol 10. do 12 in od 16. do 18. ure. Cene od 100.— lir navzdol.

VSE DOHODKE TEGA KONCERTA SO SOVIJETSKI UMETNIKI NAMENILE RANJENCEM JUGOSLOVANSKE ARMADNE

Kijevski umetniki na ljubljanskih ulicah

Kijevski umetniki na ljubljanskih ulicah

enotne delavske strokovne organizacije. Te so danes tista naša armada, ki naj mobilizira, ki naj združi vse delavstvo brez razlike, vse poštene delavce, vse proletarce, vse nameščence, in jih organizirano povede v borbo za utrjevanje naše svobode.

Naše delavske strokovne organizacije imajo tudi nalogo izboljševanja gnotnega položaja delavstva. Ko smo šli leta 1941. v oboroženo borbo, smo delavci šli v borbo tudi zato, da bo nekod delavski razred prišel do pravega in pravičnega gospodarskega položaja. In mislim, tovariši, danes, ko smo to borbo dobojevali, je čas, da se tu di naš gospodarski položaj začne urejati. In nalogo za to imajo enotne strokovne organizacije.

Sedaj hočemo nadaljevati tisto veliko delo, ki je bilo započeto leta 1941, ki je bilo zasnovano že davno popreje v naših sroih in v naši volji.

Hočemo, da bo delovno ljudstvo v naši svobodni, demokratični državi v resnici svobodno in da mu bo omogočeno pravo človeške življenje.

kakršnega s svojim delom v resnici zaslužil. Vse delavce in nameščence, bodil v državni ali privatni službi pozivamo, da začnejo takoj z vso silo, z vsem početom organizirati svoje enotne strokovne organizacije. To delo je po besedah maršala tov. Tita danes najvažnejše. Mi sami čutimo, mi sami vemo, da je tako res. Mi sami so tudi zavedamo, da smo dolžni ne samo svojim družinam, svojemu potomstvu, da smo dolžni vsemu delovnemu razredu, vsemu našemu narodu, da resno primemo za delo, da se vsi do zadnjega včlanimo v svobodnih in enotnih strokovnih organizacijah.

Šef-primarji

Dr. Fr. Debevec

ordinira sedaj na Miklošičevi cesti 10-II od 11. do pol 13. ure.

V presojanju učinkov njunega podajanja pa moramo upoštevati še dejstvo, da je prvi zbor po glasovnem materialu in po številu (54 pevcev) mnogo močnejši od IPZ (31 pevcev).

Pevski zbor I. prol. divizije je na svojem nedeljskem koncertu zapel pesmi skladateljev Jurvanca (Slovenska zemlja), V. Novaka (Hrvatskoj), Mokranjca (VII. rukovet), Pejičeve Krajiške motive na partizanska besedila, Ništinskega (Zakulka sinja kukavica), Bajičeve Mornarsko pesem z zanimivimi modulacijami, rusko Pesem o Stalingradu, Petka Stajnova Što mi je milo i drago, Mirkovo Kolo (sremski motiv) in Binčičkega Saljivu pesmu u lije Carsilije. Razen tega je z mrmračnim zborom, ki besedilo primerno preide v melodično pesmi Nagjo puške smo zgrabili, ilustriral recitacijo Čopičeve pesmi Mrtvi proletari, Interpretacija, ki sem jo na splošno že omenil, je izrazito naturalistična in zelo dinamična. Največ odmeva so dosegle pesmi, ki govoriijo v besedilu o partizanskih doživljajih in ki so bile poleg Mokranjčevega VII. rukoveta tudi najbolj peđane. Zboru je dirigiral prof. Tihomir Mirič.

Enako prisrčen sprejem je doživel na svojem ponedeljskem koncertu Invalidski pevski zbor, ki je te dni slavil prvo obletnico svojega obstoja in začetka nastopanja. Med koncertom je o njegovem razvoju govoril komisar zbora tov. Repe. Zbor je organiziral po nalogu Glavnega štaba Slovenije prof. Karel Pahor, ki se je zavel zanj s posebno, zares tovariško ljubeznijo in z vsem znanjem in ga je razvil do prave stopnje. Vodil ga je vse do letošnjega februarja in z njim na mnogih koncer-

tih po vsem osvobojenem ozemlju dosegal velike uspehe. Za njim je prevzel zbor prof. Pavel Sivic, ki nadaljuje Paborjevo delo in ki je dirigiral zboru na omenjenem koncertu. IPZ razpolaga z lepimi tehničnimi kvalitetami in tudi njegovo prednesanje je na odgovarjajoči višini. Kakor zbor I. proletarske divizije pa tudi IPZ ni profesionalen zbor, čeprav bi bilo nemara dobro, da bi se v specialni obliki tako razvil. Zato moramo, kakor sem že naglasil, njegovo delo presojeti s posebnih vidikov. Tako gledano predstavlja IPZ kvaliteten zbor, katerega izvajalna višina bo v bodočnosti gotovo neprestano še rasla. Izvajal je partizansko Nagjo puške smo zgrabili, popularno Borovo Hej, brigade, Pahorjevo (Komandant Stane, V boj, Na jurš, Pozdravi), Apihovo Bilečanko, Devovo Flosarsko, medijunsko (Zvra voda) in koroško narodno (Pojdam v Ruvo), Ljubljanskega Dekle ob oknu, Sivičevi Soldaško ter Tovariš Tito, ruski vojaški V boj za rodni dom ter Na morje in vihar, Miheličičevo Svobodna je naša domovina, Kozjnova Naša vojska in partizansko Svobodna Slovenija. Zlasti nekatere od njih so bodisi vsled lepega izvajanja bodisi vsled aktualnega besedila dosegle veliko navdušenje in jih je moral zbor ponoviti.

Čeprav sta bila oba zbora zelo utrjevana in so to glasovi pevcev dobro razodevali, sta se oba v prisrčnem okolju izredno potrudila in sta izrazila vse, kar sta jima doživljeta ter tehnika dopuščala. Dosegla sta navdušeno odobravanje, njuna koncerta pa bosta ostala značilna kulturni dogodek prvih dni svobodne Ljubljane.

Dr. Dragotin Cvetka.

Poizvedbe

Hacin Martin, pod imenom Cinc, je odšel k partizanom 9. 9. 1943. Bil je v Ljubljanski brigadi na Krimu. Kdor kaj ve o njem, naj javi Analiji Hacin, Medvedova št. 14, Siska.

Prosim za obvestilo, če kdo kaj ve o Dušanki Janez, borcu IX. korpusa MOV in FOI (Julce), ki so ga Nemci ranjenega ušli in pripeljali v Gorico. Nekaj dni pred osvoboditvijo Gorice je ušel iz zaporov. Sporočiti: Jana Markelj, Ljubljana, Gledališka ul. 71.

Če kdo kaj ve o Ivanu Silhu, roj. dne 27. 12. 1912, ki je odšel k partizanom leta 1942 in bil v brigadi Janica. Premrjavka, naj sporoči Silhu Ogi, Ljubljana, Zobjak 14.

Gošpa, ki je prinesla konec marca sporočilo o moji hčerki z Gorenskega, prosim, naj se zglati na naslov: Durjava, Ambrožev trg 3-III.

Ljubljane, ki je bil po napadu na vlak pri Verdju julija 1942 uvrščen v borbeno enoto. Po italski ofenzivi avgusta 1942 je bil v okoliščini Črnjanja, februarja 1943 je bil s Kvasom Jožetom in Ferencem Ludvikom sodeloval v nekem pismu, poletu 1943 po nepreverjenosti vesti vidni v Lipoglavu. Kdor bi kaj vedel o njem ali gori omenjena tovariša, naj javijo na naslov: Gaberščak, Grasseljeva 18.

Komur je kaj znano o Lujotu (Ludviku) Roškarju, ki je bil v začetku oktobra 1943 namestnik komandanta III. bataljona Cankarjeve brigade (Sv. Križ pri Ljubli) naj sporoči očetu Ludviku Roškarju, Ljubljana, Florjanska ulica 13.

Tovariše in tovarišice lepo prosim, ako jim je kaj znano, kje se nahajata moja dva sinova Pavle Vidmar (roj. 3. 9. 1926, k partizanom odšel 10. 7. 1942, javil se ni nikoli) in Pavle Janez (roj. 8. 5. 1928, k partizanom odšel 31. 5. 1943, javil se je enkrat pred padcem Italije iz Stuhorja v Beli Krajini, bil do laiskega prepustva v Gubčevski brigadi, potem pa ošeli k drugi enoti), da sporočite na naslov: Pavle Vidmar, Ljubljana, Vodovodna cesta 60.

Dečmanu Eli je odšel k partizanom 27. V. 1942 z jezice pri Ljubljani. Zadržal obvestilo o njem je od decembra 1943 iz Mobilke, kjer je bil ranjen v bojniščini. Kdor kaj ve o njem, naj sporoči očetu Dečmanu Vanku, Jezica 81.

MALI OGLASI

POMOCNIK pekovski išče službo kot skupni delavec v Ljubljani za takoj. Naslov v upravi. 657-1

ASISTENKA zobozdravnika išče zaposlitev. Naslov pustiti v upravi pod »Zobozdr. asistentke«. 621-1

POMOCNICO gospodinjsko, pridno in pošteno iščem za takoj. Naslov v upravi. 557-1a

KUHARICO samostojno, ki bi opravljala tudi ostala gospodinjska dela sprejemam kot tričasno družino. Hrana dobra, plača po dogovoru. Oglasi se pri dr. Hlade M., Star trg 2. II. 659-1a

FRIZERKO dobro delavko sprejemam proti dobri plači. Franc Vidmar, Napoleonov trg 5. 678-1a

SNAZILKO za damski frizerijski salon od pol 7. do pol 10. ure dnevno, sprejemam takoj. Franc Vidmar, Napoleonov trg 5. 679-1a

POMOCNICE sprejme prvotnico damsko krojašico, Naslov v upravi. 665-1a

POSTREZNICO ki zna kuhati, sprejemam. Oglasi se od 11. do 3. popoldne. Skalarić Fina, Levstikova ul. 1. 666-1a

FANTA močnejša ali delavka za skladiščne in zunanje poslovne zadeve. Parča d.o.o. Naslov v upravi. 669-1a

URADNICO z znanjem stenografije in strojepisja sprejemam. Ponudbe z navedenimi osebni podatki in doslednim shranjevanjem na upravo pod »Nastop«. 668-1a

POSTREZNICO za pospev. Posteljne sobe, 3 ure dnevno sprejemam. Naslov v upravi. 675-1a

SIVILJO sprejemam na dom. Plačan dobro. Naslov v upravi. 674-1a

FLEVENCO za vrt sprejemam. Šimenec, Šelencburgova ul. 677-1a

POMOZNO MOC za trgovinsko, sprejemam, tudi majhno, Suinec, Šelencburgova ul. 676-1a

NEGOVALKO otroško sprejemam k 3 mesečnemu otroku. Naslov v upravi. 672-1a

HEŠNIKA sprejemam takoj v svojo osebnostno službo. Ponudbe pod »Vje« na upravo. 697-1a

POMOZNO gospodinjsko, ki zna nekoliko kuhati, sprejemam. Naslov v upravi. 636-1a

DEKLE sprejemam k 8 mesečnemu otroku. Naslov v upravi. 635-1a

Zamenjam

CEVLJE moške, št. 42, prodam ali zamenjam za št. 43. Naslov v upravi. 569-8

KOZOIO 6 tednov staro za reje zamenjam po možnosti za živila ali proizvodnosten. Vilharjeva c. 14, poleg carinarice. 630-8

JAJCA sveža dam za kondenzirano mleko. Naslov pustite v upravi lista pod »Mleko«. 622-8

SOPI KLJUČEV (6 komadov) sem izgubil od Stokanske ulice Bežična do obilne hiše Jezica. Najditeja prosim, da jih odda proti nagradi v občinski hiši Jezica. 667-37

IŽUGBILA sem torbice z družinski knjižico, nabožne ter razne malečnosti od Kranja do Ljubljane. Najditeja prosim, da jih odda proti nagradi v občinski hiši Jezica. 667-37

JAKNA drap, kombinirana s plavim je bila pobaljena 20. tm. ob 2. uri popoldne na ograji Higienkega zavoda. Poštejna najditeja prosim, da mi jo proti nagradi vrne na naslov v upravi. 653-37

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

Po več mesecih mučenja v zaporu je bil na pragu svobode kruto umorjen na Turjaku od domačih rabljev naš nadvse ljubljani, nepozabni soprog, očka, brat, svak in stric

Niko Polc
partizanski borec
Pogreb dragoga pokojnika je bil v soboto 19. maja ob 17. uri z žal k Sv. Križu. Ljubljana, Slov. Javornik, Kranj.

Zalujoča žena Cirila, sinček Branko, hčerkica Majda, mati Tererija, sestra Ivica, brat Ivan in ostalo sorodstvo.

➦ Za svobodo prelepe slovenske zemlje je žrtvoval svoje mlado življenje naš dragi

Bogdan
Žiri, Ljubljana, Celovec, Falkenan, 23. maja 1945.
Zalujoča rodbina Erznožnik

➦ Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da je dne 10. maja padel pri Trstu naš dragi

Bruno Furman
Naj mu bo lahka zemlja!
Ljubljana, Sežana, Novo mesto, dne 22. V. 1945.
Zalujoči družini: Furman in Keber.

➦ Za svobodo je dal svoje življenje na Opčinah pri Trstu

Stanislav Grillec
kom. čete, kurir XVIII. divizije
6. VIII. 1944 v Žužemberku.
Počivaj in snuj mirno v svobodni slovenski zemlji!
Ljubljana, Celje, Zagreb, 20. V. 1945.
Zalujoča soproga Alojzija, sinček Milančič, oče Ignac, brata Adolf, Konrad in ostalo sorodstvo.

➦ Potriji v neizmerni bolesti naznanjamo, da je na velikonočno nedeljo 1945, ne da bi dočakal tako težko pričakovano svobodo, padel v boju, zadet od izdajalčevih krogel, moj najdražji mož, naš zlati očiča, predobri sin, brat, stric, zet in svak

dr. Stane Štufaj
zdravstveni referent pri polkrajinskem odboru OF za Gorenjsko
Njegovo truplo počiva začasno nad Delnicami v Poljanski dolini.
Kranj, Ljubljana, Trst, 22. V. 1945.
Zalujoči: Nada roj. Bezenšek, žena; Saša, Nežok, Tomažek, sinovi; Franc in Marija Skali, starši; Mlara por. Bajec in Milica por. Kitek, sestri ter družine Bezenšek, ing. Bajec, Kitek, ing. Bezenšek in ostalo sorodstvo.

➦ V neizmerni žalosti sporočam svojim sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je bil na pragu svobode 29. IV. 1945 zvečer nasilno odpeljan in od domačih izdajalcev umorjen moj dobri mož in skrbni oče

Josip Dikovc
državni cestni nadzornik
Pokopan je bil 9. V. ob veliki udeležbi tovarišev in znancev. Zasuli so njegov preni grób s cvetjem, za kar vam vsem Bog plačaja. Še posebej iskrena hvala tovarišu Tomiču iz Stare Cerkve za ganljivo slovo ob odprtjem grobu.
Maribor, Sv. Anton Slovenske Gorice, Breg pri Kočevju, Ribnica, Ljubljana, Zalujoča žena Franca in sin Jožka.

➦ Posle petnaestmesečnega stradanja, 26. januara 1945 godine, u zloglasnom političkom lageru Augsburg, preostalo je za uvjek da kuca plemiento i napačeno srce našeg dragog muža i oca

Zvonimira Jeleniča
višeg želez. kontrolora
Duboko užaloščeni: žena Dragica, kćerica dr. Dušana i Vladimira i ostala rodbina.

➦ Početkom aprila 1945 godine, pred potpunim ostvarenjem zlatne slobode slavenskih naroda, za koju se svim srcem borio, izvršivši svoje čovječanke i vojničke dužnosti, pao je od bratovublaške ruke u Strugi (Dolenjsko), naš nadasve ljubljani jedin sin i brat

Borivoj Jelenič (Bojčić)
star 23 godine
šef sanitetskog odelka XVIII. divizije
Duboko užaloščeni: mati Dragica, sestre dr. Dušana i Vladimira i ostala rodbina.

ZAHVALA. Ob smrti in nam zmagoslavni zadnji poti žrtve krvnikov svojega naroda, našega dragoga

Toneta Kneza
tiskarnarja
se zahvalujemo vsem, ki so ga počastili z udeležbo pri pogrebu in nam pisмено ali ustno izrekli svoje sožalje. Posebna zahvala velja darovalcem številnih vencev in šopkov, rajonskemu odboru OF na Viču, govorniku tov. prof. Merčunu in vsem tovarišem, ki so požrtvovalno pomagali pri pogrebu. Prav tako hvala vsem, ki so mu na kakršnenkoli način lajšali gorje v okupa-torjevi ječi. Našo žalost teži zvest, da To-netovo izmučeno telo počiva v svobodni zemlji slovenski.
Ljubljana, 22. maja 1945. KNEZOVI

Prodajam
KOLO moško, znamke — Torpedo prodam. Miklošičeva 8, dvorišče levo. 680-6

KOLO moško prvotnosto z dinamo svetilke prodam. — Na ogled od 13.—17. ure. Naslov v upravi. 671-6

TOBRAJKO za kopalne oblike, svileni blago za kosilo perilo, prodam. — Naslov v upravi. 654-6

KAMBRIK za predpasnike svilu za oblike. moške stajice št. 38-41, nove prodam. Naslov v upravi. 655-6

HLACE nove, platnene, deške, kratke za 3-6 letnega, prodam. Naslov v upravi. 656-6

GOJZARJE močne štev. 7-83 prodam. Naslov v upravi. 629-6

CEVLJE damске moderne št. 38 in 39, v pol prodam. Naslov v upravi. 628-6

POSTELJO železno, otroški športni voziček in zloži- liva otroški stolček prodam. Naslov v upravi. 651-6

BLAGO 325 m. rjavo, orlasto, za moštke, oblike ali damski koštem novo silvo damsko jakno, gramofonske plošče, aparat za gramofon, 2 moški šepni turli znamke Rospok manj doline in sesalke za za kolo prodam ali zamenjam. Kamniška 13, prtlj. levo. 601-6

RADIO-aparat 5 ovalno ugodno prodam. Prva Jankovska 78-I. podaljšek ulice čez Glince. 623-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moške, št. 42, prodam ali zamenjam za št. 43. Naslov v upravi. 569-8

KOZOIO 6 tednov staro za reje zamenjam po možnosti za živila ali proizvodnosten. Vilharjeva c. 14, poleg carinarice. 630-8

JAJCA sveža dam za kondenzirano mleko. Naslov pustite v upravi lista pod »Mleko«. 622-8

SOPI KLJUČEV (6 komadov) sem izgubil od Stokanske ulice Bežična do obilne hiše Jezica. Najditeja prosim, da jih odda proti nagradi v občinski hiši Jezica. 667-37

IŽUGBILA sem torbice z družinski knjižico, nabožne ter razne malečnosti od Kranja do Ljubljane. Najditeja prosim, da jih odda proti nagradi v občinski hiši Jezica. 667-37

JAKNA drap, kombinirana s plavim je bila pobaljena 20. tm. ob 2. uri popoldne na ograji Higienkega zavoda. Poštejna najditeja prosim, da mi jo proti nagradi vrne na naslov v upravi. 653-37

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

Vinko Malec, doma iz Trebnjega na Dolenjskem, v Cankarjevi brigadi politkomisar 3. čete 2. bataljona. Javil se je zadnjič decembra 1944. Sporočila na naslov: Joško Horvat, Ljubljana, Poljanska 69.

Ljekar Dimitrij, dijak, je odšel septembra 1943 k partizanom. Decembra 1943 se je menda udeležil boje za Kočevje, od tedaj manjka za njem vsaka sled. Informacije pošljite na naslov: Ljekar Tatjana, Ljubljana, Karlovcova 15, I. levo.

Babič Čeri je bil o bežični ranjen v borbi pri Ribnici. Če kdo ve kaj o njem, naj sporoči: Babič Joško, Ljubljana, Dalmatinova ulica 3, II. levo.

Babič Silvester je bil ob zavzetju Kočevja naš stari prijatelj in vojniški tovariš. Če kdo ve kaj o njem, naj sporoči: Babič Joško, Ljubljana, Dalmatinova 3, II. levo. **Janko Škofic** iz Kranja, partizanovsk ime Jože-puškar, se je nahajal v Koksčvam od-redu. Kdor holi kaj ve o njem, naj sporoči upravi lista.

Wester Slavko, roj. 7. 12. 1923, je odšel iz Ljubljane k partizanom oktobra 1941 v Pečbarjske Dolenje. Prosim sporočite na materin naslov: Wester Milka, Ljubljana, Mazačičeva 15.

Vse osebe, ki bi kaj vedele o partizanu Mihelu Pantnu, mehaniku iz Stične, se naj-pročajo da o tem obvestijo njegovo sestro ženo Marjo iz Stične. Odešel je v zimo 1943/1944 s Čerčarjevo brigado na tujstvo. Tam se je potem haje ranjen sli ozeb- lisa živlih v neki partizanski bolnišnici. Požrtvovalno za pogrešanim Mihelom Gaberščikom, diplomiranim pravnikom in

Gospodinjsko pomočnico
ali postreznico, čisto, s hrano in dobro plačo sprejme 4članska družina odraslih. Naslov v upravi »Slov. Poročevalca«.

VEČJE PODJETJE sprejme za takoj- šnjo zaposlitev

slugo oz. raznašalca
Naslov v upravi »Slov. Poročevalca«

Sprejmemo začasnega
snadžilca

obračun prostora. Naslov v ogli odd.
»Slov. Poročevalca«

Glavni urednik Cyril Kosmač

Gospodinjsko pomočnico
ali postreznico, čisto, s hrano in dobro plačo sprejme 4članska družina odraslih. Naslov v upravi »Slov. Poročevalca«.

VEČJE PODJETJE sprejme za takoj- šnjo zaposlitev

slugo oz. raznašalca
Naslov v upravi »Slov. Poročevalca«

Sprejmemo začasnega
snadžilca

obračun prostora. Naslov v ogli odd.
»Slov. Poročevalca«

Glavni urednik Cyril Kosmač

Gospodinjsko pomočnico
ali postreznico, čisto, s hrano in dobro plačo sprejme 4članska družina odraslih. Naslov v upravi »Slov. Poročevalca«.

VEČJE PODJETJE sprejme za takoj- šnjo zaposlitev

slugo oz. raznašalca
Naslov v upravi »Slov. Poročevalca«

Sprejmemo začasnega
snadžilca
obračun prostora. Naslov v ogli odd.
»Slov. Poročevalca«

Prodajam
KOLO moško, znamke — Torpedo prodam. Miklošičeva 8, dvorišče levo. 680-6

KOLO moško prvotnosto z dinamo svetilke prodam. — Na ogled od 13.—17. ure. Naslov v upravi. 671-6

TOBRAJKO za kopalne oblike, svileni blago za kosilo perilo, prodam. — Naslov v upravi. 654-6

KAMBRIK za predpasnike svilu za oblike. moške stajice št. 38-41, nove prodam. Naslov v upravi. 655-6

HLACE nove, platnene, deške, kratke za 3-6 letnega, prodam. Naslov v upravi. 656-6

GOJZARJE močne štev. 7-83 prodam. Naslov v upravi. 629-6

CEVLJE damске moderne št. 38 in 39, v pol prodam. Naslov v upravi. 628-6

POSTELJO železno, otroški športni voziček in zloži- liva otroški stolček prodam. Naslov v upravi. 651-6

BLAGO 325 m. rjavo, orlasto, za moštke, oblike ali damski koštem novo silvo damsko jakno, gramofonske plošče, aparat za gramofon, 2 moški šepni turli znamke Rospok manj doline in sesalke za za kolo prodam ali zamenjam. Kamniška 13, prtlj. levo. 601-6

RADIO-aparat 5 ovalno ugodno prodam. Prva Jankovska 78-I. podaljšek ulice čez Glince. 623-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moderne ženske, št. 37, prodam. Naslov v upravi. 620-5

VOZILCO športni, dobro obranjen, prodam. Podmliščakova št. 15-III. Bežičgrad. 615-6

CEVLJE niske št. 44 in visoke št. 42, prodam. Florjanska ul. 27-II. desno. 609-6

CEVLJE moške, št. 42, prodam ali zamenjam za št. 43. Naslov v upravi. 569-8

KOZOIO 6 tednov staro za reje zamenjam po možnosti za živila ali proizvodnosten. Vilharjeva